

ZAANS
SYMFONIE
ORKEST

najaarsconcert

zondag 20 november 2011

Frans Schubert

Ballet uit het toneelstuk Rosamunde

balletmuziek I	allegro moderato
	andante u poco assai
tussenakte III	andantino
balletmuziek II	andantino

Carl Maria von Weber

Concert voor klarinet nr. 1

allegro
adagio ma non troppo
rondo allegretto

PAUZE

Wolfgang Amadeus Mozart

Zes Duitse Dansen KV 509

Allegro

Fauré

Masques et Bergamasques

Ouverture	allegro molto vivo
Menuet	tempo di menuetto, allegretto moderato
Pastorale	andantino tranquillo
Gavotte	allegro vivo

Het Zaans Symfonie Orkest heeft vorig jaar uitbundig zijn negentigste verjaardag gevierd met een drietal concerten. Vaste bezoekers herinneren zich vast en zeker twee daarvan. Allereerst het voorjaarsconcert met Bob van der Ent in het vioolconcert van Dvorak. In het najaar het jubileumconcert met als hoofdmoot tal van opera-aria's. 2011 Is weer een gewoon jaar. Nou ja, gewoon.

In april schitterde Hans Schellevis in het eerste pianoconcert van Beethoven en ook nu heeft het orkest een fantastische solist gevonden. Instrumentalisten als zij hebben in de voorbereiding een onmiskenbaar stimulerende uitwerking op de orkestleden. Hopelijk is dat tijdens het concert ook het geval.

Het orkest bestaat inmiddels dus 91 jaar en is aan zijn derde naam bezig. Aanvankelijk heette het Zaanse Orkestvereniging, later officieel Orkestafdeling van de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst, afdeling Zaandam en Omstreken. In de 21' eeuw luistert het vooral naar de naam Zaans Symfonie Orkest, of nog eigentijdser, gewoon ZSO.

Het programma van vandaag stoelt op een drietal werken uit de hoogtijdagen van de klassieke muziek. Toch gaat het om iets minder vaak gehoorde stukken. Als u ze hoort, zult u zich met ons afvragen wat daar de reden of oorzaak van kan zijn. Het zijn prachtige stukken. Het concert wordt besloten met een stuk uit het Franse repertoire van het begin van de vorige eeuw, met herinneringen aan Debussy en Ravel van het vorige concert.

Het ZSO wenst u veel luisterplezier.

Het ZSO staat sinds november 2008 onder leiding van **Guido Müller**, van huis uit violist. **Guido Müller** (Leeuwarden,

1968) begon zijn vioolopleiding aan de AVO voor jong talent van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Daarna studeerde hij viool bij Ilja Grubert aan het Rotterdams Conservatorium en bij Zinaida Gilels in Boston. Hij volgde masterclasses bij onder anderen Herman Krebbers, Pavel Vernikov en Jean-Jacques Kantorow. Hij nam deel aan diverse cursussen en festivals in onder meer Italië en Finland. Sinds november 1996 is hij als violist verbonden aan het Radio Filharmonisch Orkest. Hij replaceerde onder meer in het Rotterdams Philharmonisch Orkest, het Nederlands Philharmonisch Orkest, het Balletorkest, de Amsterdamse Bachsolisten, het

Nieuw Ensemble, Amsterdam Sinfoniëtta, Combattimento Consort en het Doelen Ensemble. Met deze orkesten trad hij op in binnen- en buitenland. Tevens speelde hij veel kamermuziek. Guido Müller studeerde orkestdirectie bij Jac van Steen en Edmond Saveniers en in Engeland bij Denise Ham en George Hurst. Ook werd hij diverse keren gevraagd om deel te nemen aan een masterclass orkestdirectie aan de Royal Academy of Music in Londen onder leiding van George Hurst. Verder kreeg hij les van Robert Houlihan en Rodolfo Saglimbeni. Guido Müller stond al voor heel wat orkesten. Zo dirigeerde hij het Crea Orkest, het Noordhollands Jeugdorkest, het Utrechts Studenten Orkest en het Canford Festival Orchestra in Engeland. Naast het Zaanse Symfonie Orkest dirigeert Guido het Vechtstreek Symfonie Orkest in Maarssen.

Coen Stuit speelt al ruim twintig jaar klarinet. Hij begon ermee toen hij negen was, gewoon als leerling van de muziekschool in Purmerend. Drie jaar later speelde hij al in het Symfonieorkest van die muziekschool. Later ook onder andere in het Noordhollands Jeugdorkest. Ondertussen volgde hij een vwo-opleiding aan het Spinozalyceum in Amsterdam. Uiteraard met het vak muziek in zijn eindexamenpakket. Na zijn middelbareschooldiploma te hebben gehaald, ging hij naar

het conservatorium, ook in Amsterdam. In 2004 behaalde hij daar zijn bachelor bij Herman Braune en drie jaar later zijn master bij Hans Colbers. Hij speelde toen al als eerste en tweede klarinettist in het Amsterdam Symphony Orchestra en remplaceerde in tal van orkesten. Onder andere in het Nederlands Kamerorkest, het Noord Nederlands Orkest, Holland Symfonia, het Rotterdams Kamerorkest en het Nederlands Philharmonisch Orkest.

Tegenwoordig speelt Coen voornamelijk kamermuziek. Zo maakt hij deel uit van het Ensemble Galante, het Kamer Ensemble Amsterdam en de Bethaniënblazers, een sinds 2006 bestaand ensemble in een steeds wisselende samenstelling. Ook treedt hij regelmatig op met zijn vaste pianobegeleider Jaap Kooi, die hij al kent vanuit zijn conservatoriumtijd. Met het Gefion Ensemble behaalde hij in 2006 een eerste prijs bij het kamermuziekconcours 'Rovero d'Oro' in San Bartolomeo, Italië. In het Bethaniënklooster en in de Amstelkerk, beide in Amsterdam, heeft hij zijn eigen kamermuziekseries. Ook in de

Keyserkerk in Middenbeemster verzorgt hij jaarlijks een serie concerten.

Ten slotte is Coen Stuit ook actief als dirigent. Zo dirigeert hij een van de afdelingen van het Viotta Jeugdorkest in Den Haag, het Vossiusorkest in Amsterdam en leidt hij zowel SOPO als Symfonietta in Purmerend.

Dat deze veelzijdige artiest ook als solist voor en met een orkest uit de voeten kan, kunt u vanmiddag horen.

Het Zaanse Symfonie Orkest treedt ook op buiten concertzalen. Hier tijdens een optreden op de Zaanse Schans in 2009.

FRANZ SCHUBERT

Franz Peter Schubert (1797 - 1828) heeft in zijn korte leven ontzettend veel geschreven: dertien opera's, zeven missen (waaronder de beroemde Deutsche Messe, negen symfonieën, veel kamermuziek, een zeer grote hoeveelheid pianowerken en

meer dan zeshonderd liederen. Hij moet zich hebben doodgewerkt. De laatste tien jaar van zijn leven zagen er zo uit: van 's morgens vroeg tot na de middag componeren, 's middags eten, lezen en wandelen en 's avonds doorzakken met vrienden in de kroeg of bij een van hen thuis. Daarbij werd piano gespeeld, veel gezongen en nog meer gediscussieerd. Dat hij veel met zang deed, vindt wellicht zijn verklaring in het feit dat hij als elfjarige werd toegelaten als koorknaap tot de Wiener Hofkapelle. In het daaraan verbonden keizerlijke seminarie, ook wel het Konvikt genoemd en beroemd geworden als de bakermat van de Wiener Sängerknaben, kreeg hij zijn verdere opleiding. Eerst als zanger en violist, al snel als concertmeester en dirigent in het schoolorkest raakte hij vertrouwd met de symfonieën van Haydn en Mozart. In deze periode begon hij zelf ook te componeren met wat kleine kwartetten, pianostukken en vooral veel liederen. Met de baard in de keel wist hij niets anders te doen dan te componeren. Iets wat hem een zeer karige boterham opleverde, mede door zijn gebrek aan zakelijk inzicht. "De staat moet mij maar onderhouden, ik kan nu eenmaal alleen maar componeren", schijnt hij ooit gezegd te hebben. De familie Esterházy heeft dat

‘verzoek’ daadwerkelijk ingewilligd. Schubert kwam in dienst als muziekleraar en zodoende verbleef hij in de zomers van 1818 en 1824 op hun vorstelijke paleis in Hongarije.

Uit die periode dateert het stuk dat u vanmiddag hoort. Het zijn drie delen, maar wel de allerbekendste, van de muziek die hij in 1823 schreef bij het vijfbedrijvige toneelstuk Rosamunde, prinses uit Cyprus van Helmina von Chézy. Het stuk was van meet af aan een grote flop, maar de muziek heeft repertoire gehouden. De hele Rosamunde-reeks wordt zelden of nooit gespeeld; de drie stukken die het ZSO vanmiddag speelt zijn ware klassiekers geworden. Als u ze hoort, zult u begrijpen waardoor dat komt.

En soms in bijzondere concertkleding, zoals tijdens het scholenproject in 2010.

Carl Maria Friedrich

Ernst von Weber is van 1786. Hij werd geboren in een plaatsje in de buurt van Lübeck waar zijn vader Schauspieldirektor was. Zo kwam de kleine Carl al vroeg in aanraking met opera en toneel. Op zijn twaalfde componeerde hij al zijn eerste, overigens verloren gegane opera's. In sommige verhalen staat hij te boek als fraudeur en wanbetaler die om die reden

met justitie in aanraking kwam. Dat heeft ongetwijfeld met zijn ongelukkige jeugd te maken. Hij had immers een vader die van hem een tweede Mozart wilde maken. Hij werd half Europa doorgestuurd om zich verder te bekwamen in de muziek. Zo kreeg hij onder anderen les van Michael en Joseph Haydn. In Berlijn, Praag, Dresden en Breslau was hij directeur van het theater. Wat dat betreft volgde hij zijn vader na. Uit die periode dateren tal van stukken bij toneelwerken. Ook reisde hij als pianovirtuoos langs alle beroemde concertzalen. Nergens hield hij het lang uit. Aan zijn verblijf aan het hertogelijk hof van Württemberg kwam in 1810 bijvoorbeeld een abrupt einde toen hij overhaast de wijk moest nemen wegens een corruptieschandaal. In die periode schreef hij onder meer twee symfonieën, een hoornconcertino, een grote hoeveelheid liederen, de virtuoze Grande polonaise in Es voor piano en de opera Silvana. En niet te vergeten twee klarinetconcerten en een concertino voor klarinet en orkest. Alle drie in 1811. Weber was toen begin twintig.

Daarna brak een rustiger periode aan. Net dertig geworden, werd hij op uitnodiging van de koning van Saksen benoemd tot kapelmeester van de Duitse Opera in Dresden. Onder zijn leiding floreerde de opera enorm. Daar vond hij voldoende

gelegenheid om zelf te componeren. Zo schreef hij toen onder meer de beroemd geworden Aufforderung zum Tanz en zijn kaskraker Der Freischütz, de eerste Duitse romantische opera. Met die laatste maakte hij zoveel naam, dat de opdrachten voor andere opera's binnenstroomden. Zijn laatste was de opera Oberon op, basis van Shakespeares Midsummer Night's Dream, in opdracht van het Covent Garden Theatre in Londen. Weber reisde, ondanks zijn sterk verzwakte gezondheid, naar Londen om de première daar persoonlijk te leiden. Kort daarop overleed hij daar, op 5 juni 1826, nog geen veertig jaar oud. Het tragische lot van de veelbelovende kunstenaar van wie altijd onbekend blijft wat voor moois hij nog gemaakt zou kunnen hebben.

Het klarinetconcert dat u vanmiddag hoort, heet officieel 'in f-mineur', maar verandert in het eerste deel tijdelijk in a-majeur. Ook het tweede deel wisselt: van c-majeur naar a-mineur en terug. Een nouveauté. Weber schreef het concert speciaal voor de klarinettist Heinrich Bärmann en wordt sindsdien algemeen beschouwd als een parel in het klarinetrepertoire. Bärmann is de bedenker en de naamgever van de ook door Coen Stuit gespeelde cadens, die virtuositeit op het instrument vereist.

Wilt u meer weten over het Zaans Symfonie Orkest? Bezoek dan de website:

www.zaanssymfonieorkest.nl

Daar vindt u alles wat u weten wilt. Hoe u donateur kunt worden, bij wie u zich als lid kunt aanmelden, wanneer de repetities zijn enzovoort.

Natuurlijk kunt u ook gewoon schrijven of bellen:

Secretariaat Treilerstraat 49 1503 JC Zaandam
075 6145602

Het verhaal van **Wolfgang
Gottlieb Mozart** (1756 -
sinterklaas 1791) is in grote lijnen
bekend, al doen rond hem allerlei
broodje-aapverhalen en een -film de
ronde. Feit is dat hij, daartoe
aangespoord door zijn vader,
ongebonden kunstenaar wilde zijn.
Dat was in de achttiende eeuw een
uiterst moeilijke aangelegenheid.
De enige mogelijkheid was in dienst
te treden bij een bisschop, graaf,
hertog, koning of keizer en als lid
van het hoforkest te spelen. En dan
had je te maken met eigenwijze

broodheren, waar een vrijdenker als Mozart heel gauw ruzie
mee kreeg. En toch was hij van hen afhankelijk. Het lijkt erop
dat hij dat uiteindelijk doorkreeg.

In 1787 reisde hij naar Praag voor het dirigeren van de Figaro en
zijn symfonie nummer 38, die na het grote succes daar vanaf die
tijd 'de Praagse' wordt genoemd. Het verhaal gaat dat hij daar,
genietend van zijn succes, 's avonds getuige was van de vrolijke
uitgelatenheid van de Praagse jeugd die zich op de stadpleinen
vermaakte met volksdansen. Dat bracht hem op een idee.

Toen hij aan het eind van dat jaar benoemd werd tot
'Kammerkompositeur' van keizer Jozef 2 schreef hij in korte tijd
tal van menuetten en andere dansmuziek. Daaronder ook de Zes
Duitse Dansen die u vanmiddag hoort. Zijn muziek werd
gebruikt op de vele hofbals. Zijn succes bij de hogere kringen
was verzekerd, maar de belangstelling bij het grote publiek liep
in een razend tempo terug. En dat in een periode dat hij te
maken kreeg met fiks oplopende ziektekosten. Door de nood
gedreven moest hij wel op zoek naar nieuwe opdrachten. Die
vond hij in het kielzog van Leopold die eerst in Frankfurt tot
keizer van Duitsland werd gekroond en later in Praag ook nog

eens tot koning van Bohemen. Op de daarbij behorende feesten trad Mozart op. Tussendoor werkte hij aan zijn 'eigen' muziek, waaronder de Zauberflöte. En hij kreeg opdrachten, waaronder die voor het schrijven van een Requiem van graaf Walsegg zu Stuppach. Maar toen was het al te laat.

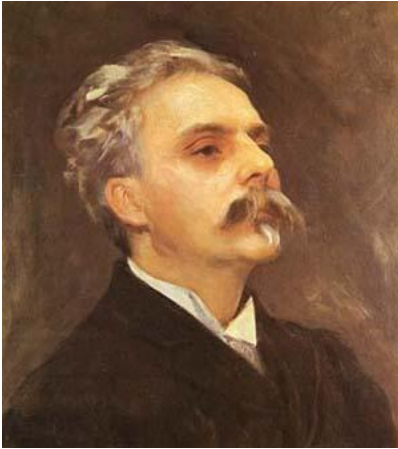
Ook al lijkt het erop dat de dansmuziek van Mozart het resultaat is van wat knip- en plakwerk om aan de vraag van de opdrachtgever stante pede te kunnen voldoen, ze blijft typisch, geraffineerde Mozartmuziek met een telkens weer verrassende dynamiek.

Enkele leden van het Zaans Symfonie orkest hebben met elkaar een klein ensemble opgericht. Dit groepje muzikanten heeft zich toegelegd op het spelen van oude dansmuziek. Van Weense walsen naar Italiaanse smartlappen, langs Argentijnse tango's, richting Vivaldi. Sanseveria, want zo heet het ensemble, neemt u de wereld rond. Enthousiaste musici uit het Zaans Symfonieorkest geven uw feest graag iets extra's. Soms wordt de spelers gevraagd of ze het niet erg vinden wat op de achtergrond te klinken. Het antwoord is NEE; zonder de Sanseveria- bijdrage zou uw speciale moment niet hetzelfde geweest zijn.

Wilt u een bijeenkomst, feestje of receptie verlevendigen met salonmuziek, dan kunt u contact opnemen met José Vosbergen 0610840648. De opbrengst van de optredens komt ten goede aan het orkest.

Gabriel Urbain Fauré (1845 - 1924) was een tijdgenoot van Chopin en Debussy. Negen jaar oud kreeg hij onder anderen es van Saint-Saëns op de kerkmuziekschool in Parijs. Hij was daar een voortreffelijke leerling. Toen hij gelauwerd met alle denkbare prijzen de school had verlaten, werd hij organist te Rennes. In 1877

werd hij benoemd tot kapelmeester aan de Madeleine. Hij nam volop deel aan het artistieke leven in Parijs en kon beroemde schrijvers als Verlaine tot zijn vriendenkring rekenen. In die jaren schreef hij veel muziekstukken die soms op interessante plaatsen ten gehore werden gebracht. *Pelléas et Mélisande*, toneelmuziek bij Maeterlincks toneelstuk, beleefde ten paleize van de Prins van Wales zijn première.

Het stuk *Masques et Bergamasques* werd voor het eerst uitgevoerd in 1919 in het belastingparadijs van Prins Albert I van Monaco. Oorspronkelijk waren het acht stukken, ontleend aan oudere pianosuites, die een dansstuk begeleidden. Later heeft Fauré vier delen omgewerkt voor groter orkest. Het laatste deel, dat het ZSO als derde speelt, is het enige oorspronkelijke werk van Fauré en is duidelijk van later datum, wat te horen is aan de harmonische overgangen waar hij mee experimenteert. De overige drie delen zijn alle afkomstig uit een oude, niet uitgegeven symfonie (uit 1869) van hemzelf.

De titel van het stuk is een apart verhaal. De 'maskers' verwijzen naar het dansstuk ter ere van de prins dat in een commedia dell'arte-omgeving werd opgevoerd. Het tweede deel is afkomstig uit het beroemde gedicht *Clire de Lune* van Faurés vriend Paul Verlaine. Het betekent zoiets als 'uit Bergamo afkomstig'. Door Fauré vooral gehanteerd als woordspeling.

Het Zaans Symfonie Orkest kampt met hetzelfde probleem als waarmee veel verenigingen te maken hebben: gebrek aan geld. De eigen middelen zijn niet toereikend om dat te realiseren wat het orkest doet. Dat kan alleen dankzij de steun van donateurs, vrienden van het orkest en een aantal instellingen en bedrijven.

Wilt u het werk van het ZSO steunen, dan kunt u zich opgeven als vriend van het orkest bij het secretariaat Treilerstraat 49 1503 JC Zaandam

Voor giften aan het orkest is het wellicht van belang te weten dat het orkest officieel te boek staat als ANBI, een 'algemeen nut beogende instelling'. Dat betekent dat giften aan het orkest fiscaal aftrekbaar zijn.

In het ZSO speelden:

Eerste viool: José Vosbergen, Anja Blekkenhorst, Mirjam Brinkman, Ruth Cobelens, Ron van Leeuwen, Agnes Leguit, Jen Rothwell.

Tweede viool: Helga Bakker, Liesbeth Meijlemans, Ton Roling, Marja Sinkeldam.

Altviool: Henk Dekker, Sofia Espiga, Anneloes ter Horst.

Cello: Jeannine Groenheiden, Anni Kearney, Trudy de Loof, Frans Schmidthamer, Herman Tromp.

Contrabas: Saskia Andriessen, Pauline Hoenderdaal.

Harp: Lianne Koot.

Fluit: Jacco Verburgt, Christine Calis.

Hobo: Yvonne de Groot, Nel Jongh.

Klarinet: Inge Out, Victor Bon.

Fagot: Wim van der Ende, Harry Verweij.

Hoorn: Tim Knol, Edna Brouns.

Trompet: Loes van den Hoven, Martijn Zijlmans

Slagwerk: Leida Zandstra.